

การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
Promoting Academic Administration of schools under the Secondary
Educational Service Area Office Nonthaburi

ชัชวาล เชียงสน

E-mail: native@sb.ac.th

นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

โกสุม สายใจ

E-mail: kosaic@rpu.ac.th

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

Chatchawan Chiangson

Student, Master of Education, Rajapruk University

Kosoom Saichai

Advisor, Master of Education, Rajapruk University

รับเข้า: 1 เมษายน 2564 แก้ไข: 19 เมษายน 2564 ตอบรับ: 6 พฤษภาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 333 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) รายข้อระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเที่ยงเป็นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.95 และแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ทุกด้านมีการส่งเสริมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว ด้านการส่งเสริมการวัดผล ประเมินผล ด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การส่งเสริม การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the academic administration promotion of schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi classified by educational background, position and school size include the recommendations for promoting academic administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi. The samples were 333 school administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi from Stratified Random Sampling according to school size. The research tool was a 5-level rating questionnaire (Likert Scale) with Index of Item Objective Congruence (IOC) between 0.67-1.0 and Alpha coefficient is 0.95 and informal interview. The statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, mean, Standard Deviation, t-test independent, One-way ANOVA, and content analysis.

The research results showed that the academic administration promotion of schools under the Secondary Educational Service Area Office 3, Nonthaburi Province, overall, the mean was at a high level. When considered individually, it was found that all aspects were at a high level and have had a similar average. The aspect with the highest average was the promotion of the development of the learning process, followed by the promotion of educational supervision and guidance, evaluation and measurement, the development of internal quality assurance system, and the academic skills and knowledge to the community in order. The results of the comparison showed that the respondents with educational background, position, and school size have no difference in their opinions.

Keywords: promoting academic, administration, Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 8) ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญ คือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2553: 14)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา การดำเนินงานบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

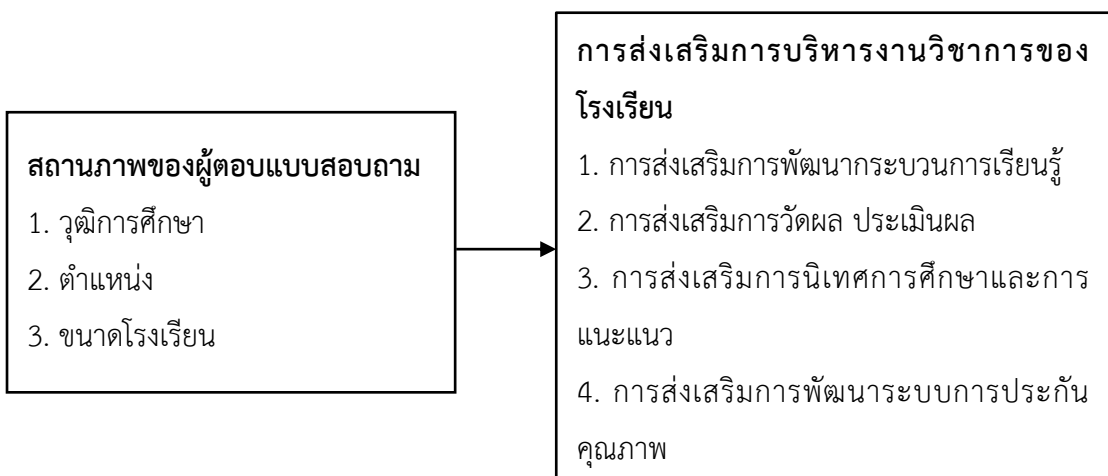
1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 2,003 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี, 2562: 16)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 333 คน ได้มาจากการวางประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) แล้วใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน แล้วทำการเทียบส่วนกับประชากรของแต่ละโรงเรียน และใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากเพื่อให้ประชากรทุกคนได้มีโอกาสเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สถานศึกษาขนาดเล็ก	1	26	5
สถานศึกษาขนาดกลาง	5	282	46
สถานศึกษาขนาดใหญ่	5	531	88
สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	7	1164	194
รวม	18	2003	333

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท เรื่อง การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ด้าน รวม 39 ข้อ ประกอบด้วย

1.1 การส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวน 11 ข้อ
1.2 การส่งเสริมการวัดผล ประเมินผล	จำนวน 7 ข้อ
1.3 การส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว	จำนวน 7 ข้อ
1.4 การส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน	จำนวน 5 ข้อ
1.5 การส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	จำนวน 9 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการหาค่าความตรง (Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยได้ค่าความสอดคล้อง (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และหาค่าความเที่ยงหรือค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนจังหวัดนนทบุรีที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.95

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 2 คน และครูปฏิบัติงานสอน 3 คน เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน 18 โรงเรียน

2. จัดส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนนทบุรี เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดวัน เวลาขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวม และติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง ในรายที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่สมบูรณ์ โดยขยายเวลาอีก 5 วัน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายชื่อในภาพรวม และรายด้านโดยกำหนดระดับคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบ (t-test) กรณีจำแนกตามวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

4. การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม

ผลการวิจัย

การศึกษากการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนอยู่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 333 คน ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.56 ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 37.84 และปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 0.60 มีตำแหน่งเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 84.68 และผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 15.32 ด้านขนาดของโรงเรียนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาด

กลาง คิดเป็นร้อยละ 55.26 ขนาดใหญ่รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 28.23 และขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 16.52

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ระดับการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี

(n=333)

การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	0.48	มาก	1
2. ด้านการส่งเสริมการวัดผล ประเมินผล	4.33	0.46	มาก	3
3. ด้านการส่งเสริมการนิเทศการศึกษา และการแนะแนว	4.33	0.44	มาก	2
4. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายใน	4.31	0.43	มาก	4
5. ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	4.29	0.47	มาก	5
รวมเฉลี่ยทุกด้าน	4.33	0.39	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, $SD=0.39$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการนิเทศการศึกษา และการแนะแนว ด้านการส่งเสริมการวัดผล ประเมินผล ด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ	ตัวแปร		
	วุฒิการศึกษา	ตำแหน่ง	ขนาดโรงเรียน
1. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้	-0.67	0.37	1.14
2. ด้านการส่งเสริมการวัดผล ประเมินผล	-0.80	1.67	0.19
3. ด้านการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว	-1.59	2.28*	0.63
4. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน	-1.53	0.92	0.06
5. ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	1.53	2.67*	0.82
ภาพรวม	-1.37	1.82	0.57

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน แต่เมื่อจำแนกตามตำแหน่งและพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว และด้านส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มครูผู้สอน

3. แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ควรดำเนินการส่งเสริมทักษะความรู้แก่ชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น นักวิชาการ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมทักษะความรู้แก่ชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยการเชิญวิทยากรในชุมชนที่มีทักษะด้านต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพิษณุโลก มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, $SD=0.39$) ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นอย่างดี ทุกโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา นโยบายและจุดเน้นของรัฐบาล เป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในเชิงปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 ที่กำหนดว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 6) จะเห็นได้ว่าการบริหาร และการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน โดยการบริหาร วิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญ เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในโรงเรียน งานวิชาการถือว่าเป็นงานหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นงานหลักทั้งในมุมมองของการบริหารและการปฏิบัติการของครูถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ รักษ์โพธิวงศ์ (2544: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้พัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวม อยู่ในเกณฑ์มากทั้ง 7 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) การเรียนการสอน 3) วัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการสอน 4) การวัดผล และการประเมินผล 5) ห้องสมุด 6) การนิเทศภายใน และ 7) การประชุมอบรมทางวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีคะแนนสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย 3) การส่งเสริมบริการ วัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน 4) การส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้เด็กรักการอ่าน 6) การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และ 7) การสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสร่วมประชุมอบรมทางวิชาการจากหน่วยงานอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกัน ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน นำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน แสดงว่าความแตกต่างของวุฒิทางการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปถือว่าเป็นบัณฑิต ผู้มีปัญญา เป็นปัญญาชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง ฉลาดรอบรู้ ถึงแม้จะมีมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาซึ่งแตกต่างกันบ้างตามทักษะ วิธีการปฏิบัติของแต่ละคน แต่ก็จะมีมุ่งไปในทางเดียวกันมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือความเจียมองงามตามศักยภาพของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแต่ละหลักสูตร และแผนการศึกษาของชาติ ในการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลากรที่มีความรู้ มีทักษะและความชำนาญในวิชาการที่ตนได้ศึกษา ดังนั้นผู้มีความรู้สูงย่อมสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับวิจัยของ ศิริวรรณ เสมอวงษ์ (2554: บทคัดย่อ) เรื่องบทบาทในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า 1) การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในภาพรวมทั้ง 12 ด้าน มีการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครู จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี ที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานแตกต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครู มีความเห็นตรงกันว่างานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญ เป็นงานหลักหรือเป็นภาระงานหลักของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเขาวนปัญญา มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 25) ในการนี้งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะงานบริหารวิชาการเป็นงานหลักที่เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการศึกษาให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และความเหมาะสมกับวัย มี

ความรู้คู่คุณธรรม ที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการเตรียมให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพร้อมอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ สิริชัย (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของครูผู้บริหาร และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ผลการเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว กลุ่มครูกับกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ครูในสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น เหมาะสมกับสถานการณ์ (Harris, 1975) เช่น การนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) มาปรับใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทางวิชาชีพ เป็นการช่วยพัฒนาความสามารถของครู ที่ส่งผลสะท้อนไปถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย จึงทำให้ครูบางส่วนไม่เห็นด้วยหรือมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มผู้บริหารที่พยายามจะผลักดันไปสู่ความเป็นครูยุคใหม่ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวิทยาการและเทคโนโลยี ในมิติต่าง ๆ และ 2) ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน กลุ่มครูกับกลุ่มผู้บริหาร มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริการวิชาการแก่ชุมชน เป็นเรื่องใหญ่ที่เห็นผลในระยะยาว เป็นการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมโดยยึดความต้องการ ปัญหาของชุมชนเป็นหลัก สถานศึกษาในชุมชนและประชาชนต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน โดยมุ่งให้สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยการสร้างกิจกรรมให้เกิดการร่วมมือของประชาชนเกิดเป็นกลุ่มเป็นเครือข่ายของชาวบ้าน โดยสถานศึกษาเข้าไปสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการ โดยทำให้เกิดการพัฒนาขึ้น เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนได้อย่างยั่งยืนตลอดไป ซึ่งครูบางกลุ่มมองว่าเป็นการเพิ่มภาระงานที่ปัจจุบันก็มีมากอยู่แล้ว ในขณะที่กลุ่มผู้บริหารต้องการจะให้เกิดโครงการกับชุมชนขึ้นตามภาระงานบริหารที่กำหนดไว้

2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครู มีความเห็นว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่ทุกคนและทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติที่มุ่งให้มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข ซึ่งการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าการบริหาร และการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญ และเป็นงานหลักในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอันนำไปสู่การยอมรับในคุณภาพขององค์กร มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษา ซึ่งมักจะมีการพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ จึงจำเป็นอย่างมากที่ผู้บริหาร และครูผู้สอนต้องให้ความสนใจด้านงาน

วิชาการเป็นพิเศษ โดยวางแผนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ โตแยม (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีทัศนะต่อการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ส่งผลมาถึงครูผู้ปฏิบัติการ ซึ่งไม่ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็ตามต่างก็ได้รับการฝึกอบรมให้มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดเช่นกัน (Ultimate goal)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น นักวิชาการศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมทักษะความรู้แก่ชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการเชิญวิทยากรในชุมชนที่มีทักษะด้านต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้แก่ชุมชน เป็นด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ควรศึกษาวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาสำรวจ ปัญหา ความต้องการจำเป็นของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการส่งเสริมทักษะความรู้แก่ชุมชนของสถานศึกษา
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริบทชุมชนกับหลักสูตรแกนกลาง เพื่อการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ โตแยม. (2547). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- _____. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และ
วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วสันต์ สุริชัย. (2551). ความต้องการของครู ผู้บริหาร และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
พัฒนาวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วีระศักดิ์ รัชชโพธิ์วงศ์. (2544). การพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสมอวงศ์. (2554). บทบาทในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Harris, Ben M. 1975. *Supervisory Behavior in Education*. 2nd ed. Englewood Cliffs,
New Jersey: Prentice-Hall Inc.